

**И. АРАБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК
УНИВЕРСИТЕТИ**

**И. РАЗЗАКОВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК
ТЕХНИКАЛЫК УНИВЕРСИТЕТИ**

Д 05.23.689 диссертациялык кеңеши

**И. Арабаев атындагы Кыргыз Мамлекеттик Университетинин жана
И. Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик техникалык
университетинин алдындагы Д 05.23.689 диссертациялык кеңешинин
2024-жылдагы ишмердүүлүгү жөнүндө**

ОТЧЕТУ

БИШКЕК – 2024

И. Арабаев атындагы Кыргыз Мамлекеттик Университетинин жана И. Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик техникалык университетинин алдындагы Д 05.23.689 диссертациялык кеңеши КР УАК 2023-жылдын 11-декабрындагы №51-указдын негизинде 2 жылдык мөөнөткө бекитилген.

Кеңештин төрагасы: т.и.д., профессор Бримкулов Улан Нургазиевич, төраганын орун басары: ф.-м.и.д., т.и.д., профессор Бийбосунов Болотбек Ильясович, окумуштуу катчы: т.и.к., д.м.а Керимов Улан Турсунбекович.

Диссертациялык кеңешке:

1. техника илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн 05.13.06 – технологиялык процесстерди жана өндүрүштөрдү (тармактар боюнча) автоматташтыруу жана башкаруу адистиги боюнча
2. техника илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн 05.13.16 - илимий изилдөөлөрдө эсептөө техникаларын, математикалык моделдөөнү жана математикалык ыкмаларды колдонуу (тармактар боюнча) адистиги боюнча
3. физика-математика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн 05.13.16 - илимий изилдөөлөрдө эсептөө техникаларын, математикалык моделдөөнү жана математикалык ыкмаларды колдонуу (тармактар боюнча) адистиги боюнча

диссертацияларды кабыл алуу укугу берилген.

Диссертациялык кеңештин бир жылдык иш мөөнөтүндө 2 кандидаттык жана 3 доктордук диссертацияны коргоо өткөрүлгөн.

1. 2024-жылы диссертациялык кеңеш тарабынан 9 олтурум өткөрүлгөн.
2. Жылдык иш мөөнөтүндө өткөрүлгөн диссертациялык кеңештин баардык олтурумдарында КР УАК тарабынан бекитилген кеңештин мүчөлөрүнө олтурумдарда онлайн катышууга уруксаат берилген жобонун негизинде дээрлик көбү диссертациялык кеңештин олтурумдарын себепсиз калтырышкан жок. Олтурумдардын дээрлик көпчүлүгүн калтырган мүчө жок.

Диссертациялык кеңеште диссертацияны коргоодон тышкары уюштуруучулук мүнөздөгү маселелер жана КР УАК тарабынан келип түшкөн иш кагаздар менен таанышуу жана аткаруу иштери дагы аткарылып турду.

2024-жылдын иш мөөнөтүндө каралган диссертациялык иштерге кыскача анализ.

1. 05.13.16 – илимий изилдөөлөрдө эсептөө техникаларын, математикалык моделдөөнү жана математикалык ыкмаларды колдонуу адистиги боюнча техника илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган **Давлятова Бузиранын** «Регрессиялык моделдердин калдыктарынын автокорреляциясынын жана мультиколлинеардуулугунун проблемалары» темасындагы диссертациясы.

Диссертациялык иш И.Арабаев атындагы КМУнун колдонмо информатика кафедрасынын илимий изилдөө иштеринин планына ылайык аткарылган.

Изилдөөнүн максаты сапаттык моделдерди текшерүү жана алуу ыкмалары боюнча эконометрикалык моделдөөнүн методологиясын өнүктүрүү болуп саналат.

Алынган натыйжалардын практикалык мааниси. Эконометрикалык моделдердин сапатын изилдөөдө алынган натыйжалар моделдердин сапатын жогорулатууга көмөктөшөт, адекваттуу моделдерди алуу мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтет.

Иштелип чыккан автоматташтырылган системасы регрессиялык моделдерди курууга жана сапатын изилдөөгө мүмкүндүк берет. Бул системага 2016-жылдын 14-июлунда Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик патент кызматында №410 күбөлүк алынган жана И.Раззаков атындагы КМУнун окуу процессине өздөштүрүлүп, аткаруу актысы менен тастыкталган.

Иштин негизги жыйынтыктары илимий семинарларда жана конференцияларда баяндалган жана талкууланган.

Жыйынтыктарды жарыялоонун толуктугу. Изилдөөлөрдүн жыйынтыгы жана диссертациянын негизги мазмунун чагылдырган жоболордун негизинде 17 илимий эмгек жарык көргөн.

2. 05.13.16 – илимий изилдөөлөрдө эсептөө техникаларын, математикалык моделдөөнү жана математикалык ыкмаларды колдонуу адистиги боюнча физика-математика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган **Калмурзаева Анипа Ташбаевнанын** “Контролдук көлөмдөр ыкмасынын эсептөө каталарын анализдөө” темасындагы диссертациясы.

Изилдөөнүн максаты Кыргызстандын Шамалды-Сай айылына жакын жердеги Нарын дарыясынын жайылмасында мүмкүн боло турган суу ташкынынын сандык эсептөөлөрүнүн мисалында, кысылбаган суюктуктун жана газдын агымдарынын OpenFOAM7 акысыз колдонмо пакетинин алкагында моделин тандоодо жана аны моделдөө ыкмасын өнүктүрүү.

Бул иштин жыйынтыктары турбуленттүү агымдарды математикалык моделдөө ыкмаларына белгилүү бир салым кошот. Эсептөө гидродинамикасынын ар кандай маселелери боюнча колдонулган OpenFOAM ачык пакетин текшерүү, пакеттин ийне-жибине чейин такталган документтерин түзүүнү өзгөчө белгилеп коюу керек. Аларды жогорку курстун студенттери, магистранттары жана аспиранттары үчүн атайын курс катары окуу процессинде колдонсо болот.

Изилдөөнүн негизги жыйынтыктары 16 илимий макалада жана 6 автордук күбөлүктө, анын ичинде Скопус (3), РИНЦ (2) маалымат базаларына кирген Кыргыз Республикасынан тышкары илимий журналдарда басылып чыккан.

3. 05.13.06 – технологиялык процесстерди жана өндүрүштөрдү автоматташтыруу жана башкаруу адистиги боюнча техника илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган **Мойдунов Тайыр Толоновичтин “Кыргыз Республикасында санариптик телеберүү жана радио уктурууну түзүүнүн физикалык-техникалык негизтери”** темасындагы диссертациясы.

Негизги максат - санариптик жер үстүндөгү телерадиоберүүнү, радиожыштык спектрин башкарууну жана заманбап платформалардын негизинде РРС автоматташтыруусун өнүктүрүү жана ишке ашыруу.

Доктордук диссертациянын бардык негизги натыйжалары олуттуу практикалык мааниге ээ.

Радио спектрин бөлүшүүнү иштетүү үчүн спектрди башкаруу платформалары иштелип чыккан. 6Gде бөлүшүү экономикасынын алкагында спектрди бөлүштүрүү мүмкүнчүлүгүн аныктоо менен, Кыргыз Республикасынын IDC алдындагы Байланыш тармагын жөнгө салуу жана көзөмөлдөө кызматынын Ош шаарындагы филиалында массалык IoT спектрине жетүү киргизилди.

Санариптик телеберүү тармактарын куруу үчүн эсептөөлөр жана заманбап технологиялык платформалардын негизинде иштелип чыккан өрт сигнализациясынын автоматташтырылган тутумдары ЮУРС РПО РМТРга киргизилип, ишке ашыруу сертификаты менен тастыкталган.

Автоматташтыруунун натыйжалары практикага киргизилди жана азыр темендегу РР станцияларында иштеп жатат:

1. РРС-59 станциясы айылдын түндүгүндөгү Бели-Сынык тоосунда жайгашкан. Бешкент, Баткен областы;
2. РРС-50 Таш-Көмүр жогорку;
3. РРС-66 Чоң-Алай району;

4. РРС-24 Аския району.

Колдонмо маселелерде математикалык моделдөө методдору ОшТУнун ССиСТ кафедрасынын окуу процессине киргизилген. ММ. Адышев жана тиешелүү аткаруу актылары менен ырасталат.

Диссертациялык иштин негизги мазмунун чагылдырган изилдөөлөрдүн натыйжалары жана жоболору 25 илимий эмгекте, анын ичинен 17 - РИНЦ системасы боюнча индекстелген илимий журналдарда, 6 - илимий конференциялардын жыйнактарында, 2 - эл аралык семинарларда, 1 - илимий макала Web of Science журналында, 1 - Scopus журналында жарыяланып, 1 автордук күбөлүк алынган.

4. 05.13.16 – илимий изилдөөлөрдө эсептөө техникаларын, математикалык моделдөөнү жана математикалык ыкмаларды колдонуу адистиги боюнча физика-математика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган **Калыбек Чороевдин “Экономикалык системалардагы түзүмдүк өзгөрүүлөрдү анализдөөнүн жана болжолдоонун математикалык моделдери жана ыкмалары (Кыргыз Республикасынын мисалында)”** темасындагы диссертациясы

Негизги максаттары болуп төмөнкүлөр саналат:

- өткөөл мезгилде улуттук экономиканын макроэкономикалык процесстеринин түзүмдүк өзгөрүүлөрүн баалоо, талдоо жана моделдөө методологиясын түзүү, экономиканы өнүктүрүү маселелерин чечүүгө арналган;

- түзүмдүк өзгөрүүлөрдү жана экономикалык өсүш процесстерин баяндаган математикалык инструментарийлерди иштеп чыгуу;

- улуттук экономиканын макроэкономикалык процесстерин ишке ашыруунун белгиленген тармактык түзүмүнө алып келүүнүн алгоритмдерин иштеп чыгуу.

Изилдөөнүн жүрүшүндө алынган теориялык, методологиялык жана методикалык натыйжалар макроэкономикалык пландоо жана божомолдоо

методологиясын иштеп чыгууда жана өркүндөтүүдө, экономикалык өнүгүүнүн республикалык жана региондук программаларын түзүүдө колдонулушу мүмкүн.

Түзүмдүк өзгөрүүлөрүн моделдөө методологиясынын сунуш кылынган ыкмаларын ишке ашыруу тармактык жана технологиялык деңгээлдердеги түзүмдөрдүн тең салмактуулугун сапаттуу жакшыртууга, түзүмдүк өзгөрүүлөр менен экономикалык өсүштүн процессинин ортосундагы практикалык өз ара байланышты камсыз кылууга көмөк көрсөтүшү керек.

Диссертациялык изилдөөнүн материалдары жогорку окуу жайлардын окуу процессинде макроэкономикалык моделдөө маселелерин караган дисциплиналар боюнча колдонмолорду, лекциялык жана практикалык курстарды даярдоодо колдонулушу мүмкүн.

Диссертациялык иштин негизги мазмунун чагылдырган изилдөөлөрдүн жана жоболордун натыйжалары 28 илимий иште жарыяланган, алардын 22си - РИНЦ системдери индекстелген илимий журналдарда, алтысы - эл аралык илимий конференциялардын жыйнактарында, бири Scopus системасына кирген журналда жарыяланган.

5. 05.13.16 – илимий изилдөөлөрдө эсептөө техникаларын, математикалык моделдөөнү жана математикалык ыкмаларды колдонуу адистиги боюнча физика-математика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган **Сабитов Баратбек Рахмановичтин “Санариптик айыл чарба маселериндеги жасалма интеллект”** темасындагы диссертациясы:

Изилдөөнүн максаты машина элементтери жана терең үйрөнүү элементтери менен жасалма интеллектти колдонуу менен санариптик айыл чарбасынын милдеттерин иштеп чыгуу жана моделдөө болуп саналат.

Доктордук диссертацияда алынган натыйжалар олуттуу практикалык мааниге ээ. Өтүнмө ээсинин бардык негизги изилдөө иштери колдонулуучу мүнөзгө ээ, ал эми негизги илимий жыйынтыктар ишке ашыруунун олуттуу баалуулугуна ээ жана өлкөнүн азык-түлүк коопсуздугу боюнча мамлекеттик программасына, жалпы айыл чарбасына жана жасалма интеллектти долбоорлоого кирет. Тезисте курулган моделдер реалдуу маалыматтарга негизделген жана айыл чарба милдеттерин болжолдоодо баалуу практикалык баалуулуктарга ээ.

Диссертациялык иштердин негизги мазмунун чагылдырган изилдөөлөрдүн жана жоболордун жыйынтыктары 29 илимий макалада жарыяланды, алардын 12си - РССИ системасында индекстелген илимий журналдарда жана 2 - эл аралык илимий конференцияларда отчеттордо чагылдырылган.

4. Илимдин доктору илимий даражасын алуу үчүн каралган диссертациялар боюнча маалыматтар.

Иштин мүнөздөмөсү	Адистиктин шифри	Адистиктин шифри

	05.13.16		05.13.06	
	Илимдин тармагы	Илимдин тармагы	Илимдин тармагы	Илимдин тармагы
	физика-математикалык	техникалык	техникалык	техникалык
1	2	3	4	5
Издөнүүчүлөрдүн арыздарынын негизинде кароодон алынган иштер	2/2		1/1	
Коргоонун жыйынтыгы боюнча оң чечим менен анын ичинде башка уюмдардан	2/2		1/1	
Коргоонун жыйынтыгы боюнча терс чечим менен анын ичинде башка уюмдардан	-	-	-	-
Кошумча корутундулар берилген	-	-	-	-

20__ ж. 1-январынан тартып кароодо турган иштер				
---	--	--	--	--

5. Илимдин кандидаты илимий даражасын алуу үчүн каралган диссертациялар боюнча маалыматтар.

Иштин мүнөздөмөсү	Адистиктин шифри		Адистиктин шифри	
	05.13.16		05.13.06	
	Илимдин тармагы	Илимдин тармагы	Илимдин тармагы	Илимдин тармагы
	физика-математикалык	техникалык		физика-математикалык
1	2	3	4	5
Издөнүүчүлөрдүн арыздарынын негизинде кароодон алынган иштер	1/1	1/1		
Коргоонун жыйынтыгы боюнча оң чечим менен анын ичинде башка уюмдардан	1/1	1/1		
Коргоонун жыйынтыгы боюнча терс чечим менен	-	-	-	-

анын ичинде башка уюмдардан				
Кошумча корутундулар берилген	-	-	-	-
20__ ж. 1-январынан тартып кароодо турган иштер				

6. Адистердин кесилишинде аткарылган диссертациялар боюнча маалыматтар.

Адистердин кесилишинде коргоо иштери жүргүзүлгөн эмес.

Диссертациянын түрү (доктордук, кандидаттык)	Адистиктин шифри	Адистиктин шифри	Илим тармагы

6. Корутунду:

Жалпысынан диссертациялык кеңештин отчеттук мезгилдеги иши КР УИАнын буйруктарына жана көрсөтмөлөрүнө ылайык жүргүзүлдү. И. Арабаев атындагы КМУда диссертациялык кеңештин иштөөсүнө жана диссертацияларды коргоого жакшы шарттар түзүлгөн, анын ичинде заманбап жабдуулар менен жабдылган атайын конференциялык залдар да бар.

Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссия тарабынан «Электрондук УАК» долбоорун ишке ашырууга жана кеңештердин ишмердүүлүгүн ишке ашыруу боюнча ченемдик укуктук актыларды өркүндөтүүгө байланыштуу диссертациялык кеңештин изденүүчүлөр менен иштөөсү жеңилдеди, айрыкча диссертациялык кеңеште диссертациялардын электрондук кезекте туруусу, авторефераттарды даярдоо жана окумуштууларга илимий даражаларды ыйгаруу иштери кыйла жөнгө салынды. Ошондой эле диссертациялык кеңештин мүчөлөрү жана расмий

оппоненттери дистанттык түрдө жыйындарга катыша аларын өзгөчө белгилей кетүү керек.

Д 05.23.689 диссертациялык
кеңешинин төрагасы,
т.и.д., проф.

У.Н. Бримкулов

И. АРАБАЕВ атындагы КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ,
КЫРГЫЗСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ им И. АРАБАЕВА

КОЛ ТАМГАСЫН ТАСТЫКТАЙМЫН
ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ